

Rovar- **IRTÓ-** szerek

A modern ember természethez való viszonya sokat változott az előző évtizedekben. Míg lakásainkba drága pénzen veszünk növényeket, természetes szagú légfrissítőket, addig az otthonunkban megjelenő rovarok sokakat szinte az örületbe kergetnek. A vegyipari gyártók „természetesen” nem hagyják magára a nem kívánt társbélrlővel rendelkezőket, és igen sokféle rovarirtó terméket állítanak elő. A rovarirtószert-gyártás a vegyipar egyik leginkább fejlődő területe. Azonban ne felejtsük, hogy a háztartási rovarirtószerek mérgek, és az emberi szervezetre is hatással vannak.

A boltokba kerülő termékek gyakran tartalmaznak olyan hatóanyagokat, melyeket káros hatásai miatt a fejlett országokban már a mezőgazdasági növényvédelemben sem alkalmaznak, vagy alkalmazásuk szakképzettséghez kötött, esetleg a vegyszeres kezelés után a földeken munkaegészségügyi várakozási időt írnak elő rájuk.

Meglepő módon egyes bolti rovarirtókban megtalálható az egészségügyi hatásai miatt a földekről már növényvédőszerként kitiltott **permethrin**. Ez a hatóanyag beavatkozhat a hormonrendszerünk működésébe, lehetséges immun- és génkárosító, és nem zárható ki, hogy az emberen rákkeltő hatással bír. Az erősen mérgező, bőr- és szemirritáló és esetlegesen rákkeltő **cypermethrin** az EU többi országában a növényvédelemben már nem használhatják. Az **esbiolt**, más néven **S-bioallethrin** (esbiotin, esbiotrin) szintén már korlátozta az Unió a földeken, ráadásul lehetséges rákkeltő. A **(d-)allethrin** és a **bioallethrin** szintén lehetséges rákkeltő és hormonális hatású anyag. A fentiekhez hasonló vegyület a **deltamethrin** és a **tetramethrin** is, melyek szintén lehetséges génkárosítók. Akinek akváriuma van, jó, ha tudja, hogy ezek az anyagok a vízi élőlényekre veszélyesek.

A hangyacsapdák gyakori hatóanyaga a **chlorpyrifos**, mely az ideg- és a hormonális rendszert károsítja. Egyes állatokon rákkeltő, a környezetben és a táplálékláncban felhalmozódni képes vegyület.

A **d-fenotrin** lehetséges hormonális hatású, a növényvédelemben a környezeti és az egészségügyi kockázatok miatt nem használják, a molyirtókban használt **para-diklórbenzol** pedig lehetséges rákkeltő. Az USA-ban a háztartásokban már nem lehet használni a **chlorpyrifost** és a **dichlorvost** sem. Kissé furán veszi ki magát, hogy miközben a munkaegészségügyi előírások szerint a mezőkre napokig nem teheti be az ember a lábát ez utóbbi vegyszer használata után, addig a városi szünyogirtásban a lakosság figyelmeztetése nélkül használják.

A rovarirtók egy részét az egészségre káros illékony szerves oldószerekkel, vagy a használatot serkentő, egészségügyi szempontból nem vizsgált illatosító anyagokkal keverik.

A hatóanyagokról angol nyelven részletes tájékoztatás szerezhető a www.pesticideinfo.org címről.

Az információs lap elkészítését a Közép- és Kelet-Európai Regionális Környezetvédelmi Központ (REC) és UNDP / GEF Danube Regional Project, valamint a Sigríd Rausing Trust (UK) támogatta.

THE REGIONAL ENVIRONMENTAL CENTER
for Central and Eastern Europe

UNDP | GEF
DANUBE
REGIONAL
PROJECT

Szálló rovarok:

- A repülő rovarok ellen a legjobb védekezés a szúnyogháló használata, ezt felszerelve több évre megelőzhetjük, hogy a lakásunkba kerüljenek a kellemetlen rovarok.
- A nyári meleg ellen redőny alkalmazásával is védekezhetünk. Ez a legtöbb rovar ellen is nyújt némi védelmet, hisz azok egyrészt nehezebben jutnak be a lakásunkba, másrészt a fény felé igyekezve nagyobb eséllyel repülnek ki onnan.

- Ha a fenti módszerek ellenére mégis bejut néhány légy vagy szúnyog, akkor azokat kézzel vagy légycsapóval is elkaphatjuk. A nehezebben repülő szúnyogokat, molylepkéket este a szoba faláról porszívó segítségével is könnyen összegyűjthetjük.
- A legyek gyérítésére jól használható a légypapír, hisz ragasztóval kezelt felületről az arra rászálló legyek már nem tudnak továbbrepülni.

Hangyák és csótányok:

- A hangyák, csótányok elszaporodását a konyha és a szemetes tisztántartásával, és a falakon, a csövek mellett lévő apró rések betapasztásával lehet megakadályozni.
- A csótányok mennyiségét jól csökkenti, illetve jelenlétüket jelzi a szexferomonokat tartalmazó csapda. Ezek nem tartalmaznak mérgeket, csak a csótányt vonzó illatanyagokat és ragasztót.
- A legtisztább épületekben is előfordulhat, hogy tavasszal egyik napról a másikra lakásunk egy részét hangyák sokasága lepi el (ezek egy része szárnyakkal rendelkező egyed is lehet). Ilyenkor se essünk pánikba, és ne nyúljunk a rovarirtókhoz! A tavaszi rajzás általában csak 2-3 napig tart, és azt követően a rovarok egy évre újra eltűnnek.
- Megpróbálhatjuk a hangyák bejutási helyét gyurmával elrekeszteni, de a legegyszerűbb megoldás a szükség szerinti gyakoriságú porszívózás.

Más ízeltlábúak:

- A lakások zugaiban olykor pókok bújhatnak meg. Ezek jelentős szerepet játszanak a szálló rovarok mennyiségének korlátozásában, de a hálókészítéssel piszkíthatják szobáinkat. A lakásokban megjelenő fajok az emberre nem jelentenek veszélyt, gyakran még bőrünket sem tudnák átharapni. Amennyiben zavarunk minket, elpusztításuk helyett inkább tegyük ki őket a lakásból!
- A fürdőszobák gyakori lakója az ezüstös pikkelyke. Ezek a kis rovarok nem okoznak semmilyen kárt, és zavaró mértékben elszaporodni sem szoktak, így ellenük védekezni sem szükséges.

A ruhák védelme:

- A ruhamoly ellen általában megfelelő védelmet nyújt a ritkábban használt ruhák és szekrények bolygatása, esetleg egy fürt szárított levendula behelyezése. A ritkábban használt, szezonális ruhákat jól záró, esetleg légmentes tárolókban zárjuk el a következő használatig.

Élelmiszereink védelme:

- Az élelmiszereket jól záró csomagolással (pl. csatos üveg) védhetjük meg az esetlegesen megjelenő rovarok (pl. molyok, hangyák) kártételétől.

Ne feledjük: egy rovar jelenléte a lakásunkban sokkal kisebb problémát jelent, mint a mérgek lakásunkba szórása! Ha mégsem tudjuk elkerülni ezek használatát, akkor a csomagoláson feltüntetett utasításokat maradéktalanul tartsuk be saját és családtagjaink egészségének védelme érdekében!

